

VERSLAG over het tandheelkundig onderzoek
en de behandeling van de kinderen der
volksscholen te Straatsburg in den Elsas,
van 1 October 1900 tot 30 September 1901.

DOOR

Dr. JESSEN.

Overeenkomstig het besluit van den Gemeenteraad van 25 Juli 1901 werd, op mijn voorstel en in overleg met het stedelijk bestuur, het tandheelkundig onderzoek voor Straatsburg en voorsteden gedurende den hierboven vermelden termijn aan den cand. med. dent. GUSTAV WAGNER opgedragen.

Gedurende een ziekteperiode van 15 Oct. tot 31 Jan. werd genoemde heer door den cand. med. dent. F. WOLFF vervangen. De benodigdheden voor het onderzoek, b. v. instrumenten, desinfectiemiddelen enz. werden, zooals men weet, door de stad verstrekt. Twee stoelen met beweegbare leuning werden door de tandheelkundige universiteits-polikliniek in bruikleen afgestaan.

Daar in vorige jaren de schoolgaande kinderen klagewijze voor het onderzoek in de kliniek moesten komen, en wel op het dagelijksche spreekuur, was langdurig wachten, tot dat de patienten behandeld waren, onvermijdelijk, wat voor de kinderen groot tijdverlies meebracht. Om hierin verbetering te brengen, beval de districtsschoolopziener Morz, dat het onderzoek in de school moest plaats hebben.

Gemakshalve werden de scholen binnen de stad in twee districten verdeeld en in ieder district een lokaal ter be-

schikking gesteld. In ieder der voorsteden werd een schoollokaal ingericht, waar alle kinderen uit die buurt moesten heengaan. Terloops zij vermeld, dat de scholieren der voorsteden tot dusverre nog niet onderzocht waren.

Het onderzoek geschiedde klasgewijze van 3—4 uur; de conciërge zorgde er voor dat de benodigdheden, als instrumenten, desinfectiemiddelen enz. in goede orde gereed waren. Dankbaar dient te worden vermeld, dat de leeraren den assistent in ieder opzicht de behulpzame hand boden en daarbij veel meer belangstelling aan den dag legden, dan volgens de bevelen van hoogerhand noodig was.

Gewoonlijk werden de kinderen in alfabetische volgorde opgesteld en dan een voor een opgeroepen. De onderwijzer noteerde de hem door den assistent gedikteerde getallen in een cahier, waarin hij reeds den vorigen avond naam en leeftijd der leerlingen had geboekt. Zoo werd vermeld het getal der in den mond aanwezige tanden, verkregen door het getal der ontbrekende af te trekken van het normale aantal, verder het aantal niet meer te behandelen en dat der nog te vullen melk- en blijvende tanden; waarbij streng de hand werd gehouden aan het beginsel, dat om een mond gezond te maken, geen karieuze tand er in mag blijven, zoodat wat niet meer gevuld kan worden, moet worden verwijderd. Het totaal der te extraheeren en der te vullen tanden gaf dan het aantal der zieke tanden, waarna door aftrek van het geheele aantal gevonden tanden het totaal der gezonde tanden verkregen werd.

Op deze wijze werden, met uitzondering van vakanties en vrije dagen, gemiddeld 50 à 60 kinderen per dag onderzocht, zoodat in een jaar het aantal van 10000 werd bereikt. De verkregen getallen werden door den onderwijzer der klasse op de voor dit doel ingerichte kaartjes ingevuld, en deze den kinderen mee naar huis gegeven, opdat ook de ouders kennis zouden dragen van den toestand van het gebit hunner kinderen, en daarin een prikkel zouden vinden om tandheelkundige hulp in te roepen. Deze behandeling, die het eigenlijke

doel en de nuttige zijde van het schoolonderzoek uitmaakt, geschiedt in de kliniek en in mijn partikulier instituut kosteloos, en wordt onder mijn toezicht door mijn assistent en de studenten in de tandheelkunde uitgevoerd. De mond der kinderen wordt hier nog eens grondig onderzocht, de meest doelmatige therapie besproken, en de behandeling, die noodig is, uitgevoerd. Jammer genoeg echter trof deze methode van kosteloze behandeling slechts ten deele doel, want in den loop van het jaar kwamen slechts 847 kinderen uit eigen beweging in de kliniek, en dat nog meestal eerst dan, wanneer zij erg door kiespijn geplaagd werden. Op dezen leeftijd echter zijn de tanden dan meestal zoo slecht en ziek, dat ze niet meer gevuld kunnen maar verwijderd moeten worden. Een uitnoodiging door onderwijzers en onderwijzeressen aan de kinderen te richten om ook ter kosteloze behandeling te komen, zou dus wel zeer op zijn plaats zijn, daar alleen op deze wijze voor het behoud der tanden grondig kan gewerkt worden en voor de gezondheid iets goeds kan worden verkregen. Hoe noodzakelijk dit in het belang van het opgroeiend geslacht is, blijkt uit de troosteloze resultaten van het onderzoek, en het reusachtig percentage der zieke tanden in verhouding tot de gezonde. Hier kan slechts een vroegtijdig therapeutisch ingrijpen en een rationeele behandeling van den mond hulp verschaffen. Het volgende verkorte statistieke overzicht over den uitslag van het onderzoek en over de behandeling der kinderen moge het beeld voltooien, dat hier met enkele trekken is aangegeven.

In 't geheel werden onderzocht 10005 kinderen. Van dezen hadden slechts 430, d. i. 4.29 procent, een geheel gezond gebit. De overigen hadden samen 102456 zieke tanden, terwijl 52219 ontbraken. Deze laatste waren eensdeels door caries geheel verwoest en daarom reeds geëxtraheerd, anderdeels waren ze bezig te wisselen. Het aantal gezonde anden bedroeg 98149.

Van alle tanden, die aanwezig moesten zijn, waren dus

bijna twee derden ziek of ontbraken, en van de aanwezige tanden was iets meer dan de helft ziek.

Op de Straatsburger volksscholen bezit ieder kind gemiddeld 20 tanden, waarvan 9,8 gezond en 10,2 ziek zijn, terwijl 5,2 reeds ontbreken. Van de 10000 ongezochte kinderen kwamen, zooals ik reeds zeide, slechts 847 in behandeling, wier mond geheel in orde gemaakt werd. In de polikliniek werden hun 1765 zieke tanden uitgetrokken, en in mijn privaat-instituut 192 tanden gevuld. Kinderen, die de school nog niet bezoeken op den leeftijd van 3—5 jaar, zijn gedurende het jaar van onderzoek ten getale van 193 in de kliniek gebracht, waar wegens hevige kiespijn 244 temporaire kiezen moesten worden verwijderd. Zulke ontijdige extracties moeten en kunnen vermeden worden, als de kinderen thuis worden aangespoord hunne tanden dagelijks flink te borstelen en bij tijds, vóór de kiespijn hen plaagt, ter conserveering naar den tandarts of de kliniek worden gezonden.

Het ligt voor de hand, dat deze ongunstige toestand van het gebit ook op den algemeenen gezondheidstoestand der kinderen een zeer slechten invloed moet hebben, en dat onder de algemeene verbreiding der tandcaries de gezondheid van het geheele volk moet lijden, als niet overal krachtig wordt opgetreden tegen deze volksziekte.

De gewichtigste, noodzakelijkste en meest doeltreffende maatregel is wel: regelmatig onderzoek en behandeling van de kinderen der volksschool door hiervoor aangestelde schooltandartsen in het geheele (Duitsche) rijk.

Zullen echter voor het volk blijvende en tastbare resultaten worden verkregen, dan moet zich daarbij ook de rationeele tandheelkundige behandeling in het leger aansluiten. Zal nu in Straatsburg met vrucht verder kunnen worden gewerkt, dan moet vooreerst een gediplomeerd tandarts, tevens assistent der polikliniek, als schooltandarts aangesteld en door de stad bezoldigd worden. Deze zou dan behalve het onderzoek der schoolkinderen ook

de behandeling voor zijne rekening moeten nemen. Ook de conserveerende behandeling der kinderen moet kosteloos zijn; echter moet de stad dan de kosten voor verbruikt materiaal en vernieuwing van het instrumentarium dragen, daar de bijdrage van 500 Mark van den Staat reeds nu natuurlijk op ver na niet voldoende is, terwijl de kosten later nog belangrijk zullen stijgen. Deze kosten zullen echter even weinig gewicht in de schaal mogen leggen evenmin als het tijdverlies voor de school, wanneer men daar tegenover stelt de belangrijke waarde van een rationeele tandheelkundige behandeling van alle schoolkinderen voor de gezondheid van het opgroeiende geslacht. Want nog afgezien daarvan, dat de hieruit voortspruitende kosten als betrekkelijk gering zijn te beschouwen, dient daarbij wel in 't oog gehouden, dat hier een fonds voor de toekomst wordt gevormd, dat ruimschoots rente zal geven. Een gezonder geslacht zal opgroeien, wanneer deze hygienische hervorming strikt wordt ten uitvoer gelegd, en de ziekenfondsen zoowel als de armenverzorging zullen hiervan voordeel hebben. De volkswelvaart zal een flinke schrede voorwaarts hebben gedaan. Straatsburg behoort onder de eerste steden, die op dezen weg zijn voorgegaan. Moge het goede voorbeeld vele anderen opwekken.
